

GLOW

DROOMSTAD

LESBRIEF DROOMKUNST PO 7-8 BRUGKLAS VO

Lesbrief voor leerkrachten: PO Groep 5-6

GLOW 2025

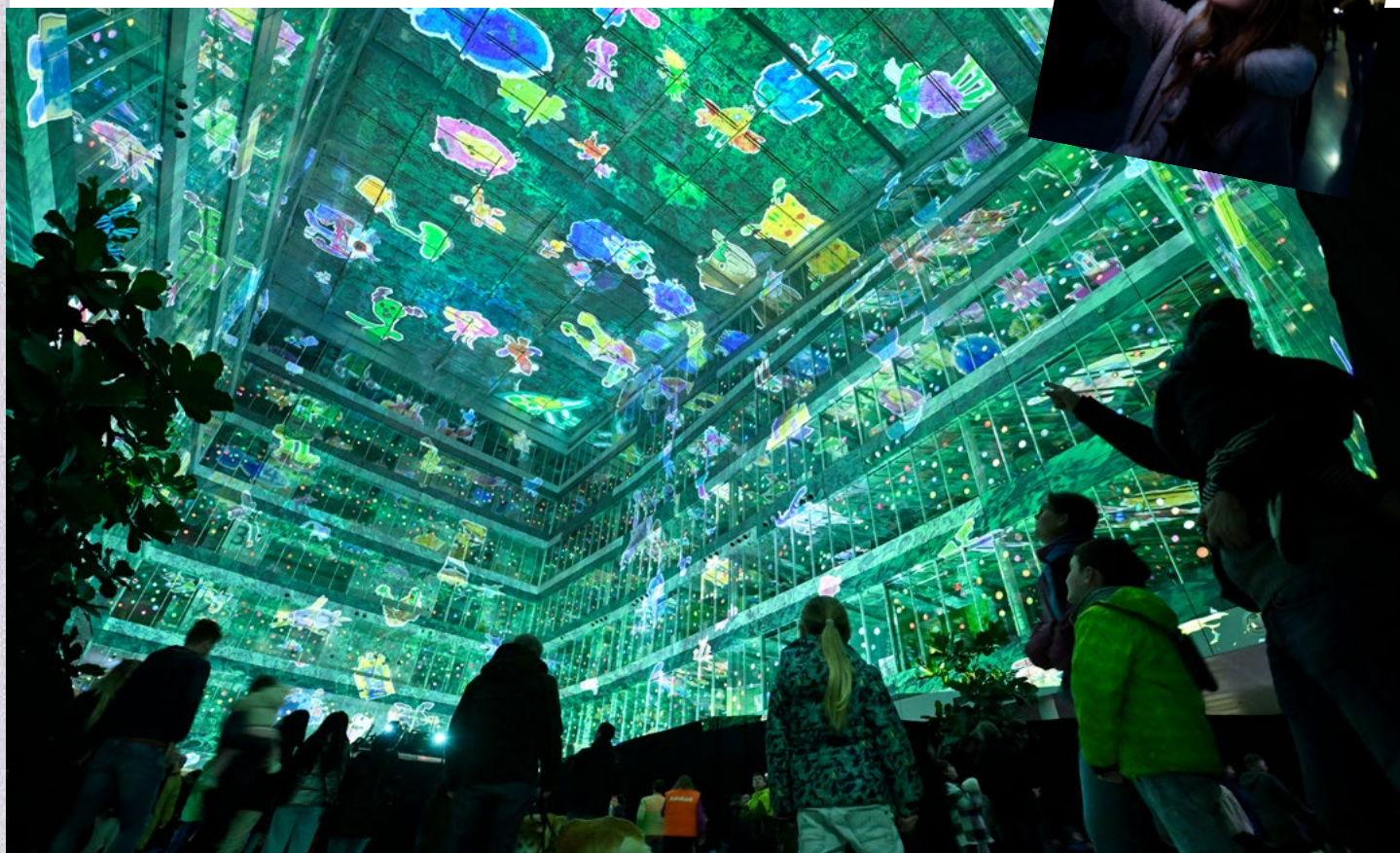
Cultuurstation ondersteunt jaarlijks de organisatie van GLOW met een speciaal project voor scholen: GLOW - Next Generation. Tijdens het lichtfestival GLOW worden lichtkunstwerken van kunstenaars en vormgevers uit verschillende landen getoond. Elk jaar krijgt GLOW een nieuw thema, waardoor het festival telkens een unieke 'tentoonstelling' wordt.

Tijdens deze jubileumeditie – **The Light** – vieren we twintig jaar aan verhalen, ontmoetingen en creativiteit in het licht. GLOW transformeert Eindhoven acht dagen lang in een wereld vol kleur, schaduw, beweging en betekenis. Kunstenaars, bewoners en leerlingen uit de hele regio creëren samen een lichtstad waar ieder verhaal telt – ook die van jouw klas.

GLOW is dit jaar van **8 tot en met 15 november** te bezoeken.

Op **zondag 9 november om 18.30 uur** is er voor kinderen een speciale opening van de avond bij het Van Abbemuseum.

Wil je meer weten over Glow 2025?

DROOMSTAD

Dit jaar maken de kinderen van Eindhoven samen met lichtkunstenaar Hugo Vrijdag het kunstwerk *Droomstad*, dat wordt gepresenteerd tijdens GLOW in het Van Abbemuseum in Eindhoven, in Oirschot, Best, Helmond en Veldhoven. *Droomstad* is onderdeel van een reeks kunstprojecten die de kinderen samen met Hugo hebben ontwikkeld. In 2020 namen ze hun eigen huiskamers over met lichtkunstwerken, gevolgd door het plein (2021), het museum (2022), de kerk (2023), de bank (2024) — en nu: de hele stad.

Tijdens deze jubileumeditie van GLOW laten de kinderen van Eindhoven hun ideale stad zien.

Wat gaan we doen?

De kinderen tekenen hun dromen op papier. Hoe zien de huizen van hun dromen eruit? Hoe verplaatsen we ons? En welke rol speelt kunst in hun droomstad? De tekeningen van de kinderen worden geprojecteerd op de muren van het Van Abbemuseum in Eindhoven, maar ook op de locaties in Best, Oirschot, Helmond en Veldhoven.

Sommige kinderen werken hun droomstad ook ruimtelijk uit. Samen bouwen we een grote maquette van de stad. Door licht van binnenuit worden de tekeningen zichtbaar in de gebouwen die zij ontworpen hebben.

Veel plezier met dit project en geniet van GLOW 2025!

Concept Hugo Vrijdag

Inleiding

Voor het project “Droomstad” tijdens GLOW 2025 denken de leerlingen na over hoe kunst en cultuur een rol zouden moeten spelen in de stad van hun dromen. Ze ontwerpen een kunstwerk of culturele plek, die hun persoonlijke droom verbeeldt.

Ze stellen zichzelf de vraag: *Hoe wil ik dat kunst en cultuur bijdragen aan mijn droomstad? Wat mis ik nu, en wat zou er moeten zijn?* Denk aan:

- interactieve lichtinstallaties in parken
- dansvloeren of graffitiwanden speciaal voor jongeren
- kunstwerken over vrijheid, mentale gezondheid of verbondenheid
- een openluchtmuseum of bioscoop op daken
- plekken waar kunst mensen samenbrengt

Omschrijving van het Project

Leerlingen maken een tekening van hun ideale kunst- of cultuurbijdrage in de stad. In een droomwolk verbeelden ze hun eigen ontwerp of wens. Ze verwerken maatschappelijke thema's zoals vrijheid, inclusie, duurzaamheid, mentale gezondheid, samenleven of iets anders. In de PowerPoint wordt aan de leerlingen gevraagd uit te leggen wat kunst en cultuur is. Middels vragen en voorbeelden worden de leerlingen hierin meegenomen.

Lesopzet

Lesduur: ca. 90-100 minuten

Werkvorm: Klassikale introductie + individuele verwerking

Leerstofgebied: Beeldende vorming, burgerschap

Kerdoelen: 54-56 (*kunstzinnige oriëntatie*), 36-37, 39 (*oriëntatie op samenleving*)

Materiaal voor de Les:

- Droomwolk-sjabloon op A4 uitgeprint
- Kleurpotloden, viltstiften, fineliners

Organisatie van de Les

Start met een klassikale PowerPoint met inspirerende beelden van kunst en cultuur in de openbare ruimte en beschouwende vragen die bedoeld zijn om het gesprek te openen en leerlingen aan het denken te zetten zoals:

- Hoe belangrijk vind jij kunst?
- Wat mis jij op het gebied van kunst en cultuur in jouw buurt?
- Wat zou jij als jongere willen toevoegen aan de stad?

Tip: Laat leerlingen vooraf of tijdens de les ook buiten op ontdekking gaan in de buurt. Wat zien ze aan kunst of cultuur op straat? Wat valt op? Wat mist er nog? Dit helpt hen om bewuster te kijken naar hun omgeving.

De les volgt een creatieve denkstructuur:

Divergeren – veel ideeën verzamelen - **Convergeren** – toewerken naar een persoonlijk ontwerp

Na de klassikale instructie gaan de leerlingen aan de slag met het tekenen van hun eigen droomkunst in een droomwolk. Deze droomwolken zijn als bijlage in deze lesbrief opgenomen. Laat de leerlingen hun ontwerp uitwerken met stiften en fineliners. Stimuleer hen om hun droomwolk volledig in te kleuren.

Lesopbouw vanuit procesgerichte Didactiek

Stap 1: Oriëntatie

Doel: Verbeelding prikkelen over de rol van kunst en cultuur.

Actie: Laat een PowerPoint zien met beelden van o.a. interactieve kunst, jongerenkunstprojecten, straatkunst en lichtinstallaties.

Stap 2: Informatie

Doel: Ideeën en inspiratie opdoen.

Actie: Bespreek samen wat de leerlingen zien en stel de beschouwende vragen die in de PowerPoint staan.

Gebruik hierbij de culturele vermogens:

Receptief vermogen: waarnemen en beleven

Reflectief vermogen: nadenken over betekenis

Stap 3: Instructie

Doel: Begrijpen van de opdracht en technieken.

Actie: Leg uit dat de leerlingen hun droom of wens voor kunst en cultuur in de stad gaan tekenen in een droomwolk. Laat technieken zien om vormen op te bouwen en details toe te voegen. Bespreek ook hoe je sfeer, licht, expressie of symboliek kunt gebruiken om hun idee krachtiger over te brengen.

Overleg samen waar nodig. Op bladzijde 9 van de bijlage vind je voorbeelden van technieken die je kunt gebruiken.

Stap 4: Creatie

Doel: Creatief ontwerpen binnen de droomwolk.

Actie: Leerlingen tekenen hun droomkunst in de droomwolk. Stimuleer dat de leerlingen heldere kleuren gebruiken.

Stap 5: Presenteren

Doel: Trots en eigenaarschap stimuleren.

Actie: Presenteer de kunstwerken in school: Maak een droomtentoonstelling met alle groepen die mee hebben gedaan. Kijk voor tips op de volgende pagina.

6. Reflectie

Doel: Stimuleren van bewust ontwerpendenken.

Actie: Bespreek elkaars droomwolken. Stel vragen zoals:

- *Wat heb je ontworpen?*
- *Waarom is dit belangrijk voor jouw droomstad?*
- *Voor wie is jouw kunst bedoeld?*

Verwerking van de Les: Insturen van de Kunstwerken

Na afloop van de les en de evaluatie van de eindresultaten, verzamel je de kunstwerken en stuur je deze digitaal in.

Scan of fotografeer elk kunstwerk afzonderlijk, bij voorkeur als jpeg of png-bestand.

Let op: scan de tekeningen één voor één, dus niet meerdere tegelijk in één bestand.

Maak je foto's? Zorg dan voor goed daglicht, en dat het hele werk duidelijk zichtbaar is zonder schaduw of spiegeling.

Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload

Omdat niet alle leerlingen naar GLOW gaan om het grote kunstwerk te zien én omdat niet alle kunstwerken terug te vinden terug te vinden zijn in het lichtkunstwerk, kun je het project nog meer betekenis geven door op school een grote tentoonstelling te maken in je eigen klas of met alle groepen die meedoen.

Een paar tips voor het presenteren van het werk in de school:

Nadat je een foto of scan hebt gemaakt van elk kunstwerk en deze hebt geüpload op de website van GLOW, kunnen de leerlingen:

- Alle droomwolken uitknippen en een 'kunst- en cultuurplein' in de klas maken met de ontwerpen.
- Een luchtige tentoonstelling maken met blauwe achtergronden en de tekeningen ophangen in de vorm van een grote "lucht" vol wolken. Eventueel kunnen ze aan het plafond hangen aan touwtjes, zodat het lijkt alsof ze zweven.
- Een "Toekomstjournaal" maken: een videonieuwsuitzending over de dromen van de kinderen. Laat de kinderen hun droomhuis, droomvervoer of droomkunst/cultuur presenteren alsof ze verslaggevers zijn in een toekomstjournaal. Film korte stukjes waarin ze hun tekening tonen en toelichten. (dit kunnen de leerlingen zelfstandig met een tablet).
Mag GLOW deze beelden gebruiken om er een video van te maken voor online gebruik? Zo ja, stuur ze dan op naar info@ijmaaktglow.nl.

Maak de tentoonstelling compleet door:

- Een grote poster of een bord te plaatsen waarop de tentoonstelling wordt aangekondigd.
- Verhaaltjes of 'droomkaartjes' bij de tekeningen toe te voegen. Laat iedere leerling een kort tekstje schrijven (of dicteren) bij zijn/haar tekening.
- Leerlingen zelf rondleiders in de tentoonstelling te laten zijn.

DROOMKUNST

Materiaal nodig voor de les:
Droomwolk-sjabloon op A4 (uitgeprint)
Kleurpotloden, viltstiften en fineliners

Schetsen met potlood
Laat de leerlingen eerst met potlood in de droomwolk schetsen. Dit is een moment om te experimenteren en te ontdekken.

Tevreden? Dan inkleuren!
Wanneer de leerlingen tevreden zijn over hun droomkunstwerk, kunnen ze het inkleuren. Stimuleer het gebruik van heldere, opvallende kleuren.

Vergeet de achtergrond niet
Laat de leerlingen ook de achtergrond van de droomwolk inkleuren voor een sprekend geheel. Is het kunstwerk ingekleurd? Dan kunnen de leerlingen met een fineliner of dunne zwarte stift extra contrast aanbrengen in hun tekening.

Klaar!
Het droomkunstwerk is af en klaar om te bewonderen.

Uploaden van het werk:

Er zijn verschillende manieren om het werk te uploaden naar GLOW: door een foto te maken of in te scannen.. Hieronder staan enkele opties:

Scannen op je Android of tablet:

1. Open de Google Drive-app.
2. Tik rechtsonder op **Camera**.
3. Richt de camera van je apparaat op een document.
 - Een blauwe lijn omlijnt het document en geeft aan waar de foto wordt bijgesneden.
4. Maak een foto van het document dat je wilt scannen.
 - Optioneel: Je kunt de automatische opname aan- of uitzetten door te kiezen tussen **Handmatige opname** en **Automatische opname**.
5. Pas het gescande document aan.
 - Het schangebied aanpassen: Tik op **Bijsnijden en draaien**. Graag al het werk staand aanleveren.
 - De kleuren aanpassen: Tik op **Filter**.
 - Vlekken, vingers en meer wissen: Tik op **Schoonmaken**.
 - De foto opnieuw maken: Tik op **Opnieuw maken**.
 - Een pagina verwijderen: Tik op **Verwijderen**.
6. Tik op **Klaar**.
7. Maak een eigen bestandsnaam aan bijvoorbeeld de naam van de klas gevolgd door de naam van de leerling.
8. Sla het werk op als een **JPEG of een PNG**.
 - Optioneel: Tik op **Locatie** om de Drive-map te selecteren waarin je het document wilt opslaan.
9. Tik op **Opslaan** om het document op te slaan.
10. **Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload**

Scannen op je iPhone of iPad:

1. Open **Notities** en maak een nieuwe notitie.
2. Tik op de cameraknop en vervolgens op **Scan documenten**.
3. Plaats je document in het zicht van de camera.
4. Als het apparaat in de automatische modus staat, wordt het document automatisch gescand. Als je een scan handmatig moet uitvoeren, tik je op de sluitersknop of op een van de volumeknoppen. Sleep vervolgens de hoeken om de scan aan te passen aan de pagina en tik op **Behoud** scan.
5. Tik op **Bewaar**.
6. Ga naar: <https://pdftoimage.com/nl/> en zet de PDF afbeeldingen om naar **JPEG**.
7. **Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload**

Scannen met een kopieerapparaat:

1. Kies in het menu voor **Scannen en verzenden**.
2. Kies bij bestandsindeling voor **JPEG**.
3. Kies bij kleur voor **Full colour**.
4. Kies bij resolutie voor **600 x 600 dpi** of hoger.
5. Druk op **OK**.
6. **Scan alle tekeningen afzonderlijk in, en niet als een pakket!**
7. **Upload de werken naar www.gloweindhoven.nl/upload**

Technieken om vormen te maken en details te verduidelijken

1. Opbouwen met basisvormen

Veel dingen die we tekenen bestaan uit eenvoudige vormen zoals cirkels, rechthoeken, vierkanten en driehoeken. Door die vormen te combineren, ontstaat vanzelf iets herkenbaars.

Voorbeeld:

- Een gebouw of museum kan beginnen als een rechthoek met driehoekige daken.
- Een muziekinstrument ontstaat uit een combinatie van ovalen en lijnen.

Tip: Teken samen op het bord hoe je complexe vormen stap voor stap opbouwt uit basisvormen.

2. Contourlijnen gebruiken

Contourlijnen zijn de buitenlijnen van een vorm. Door deze eerst zacht met potlood te tekenen, leren leerlingen goed kijken naar de vorm voordat ze verder werken.

Oefening: Laat leerlingen eerst alleen de buitenlijnen van hun beeld tekenen. Daarna kunnen ze met fineliner overtrekken en details toevoegen.

3. Details met lijnen en patronen

Een tekening wordt rijker als er patronen, texturen of kleine vormen aan toegevoegd worden.

Voorbeelden:

- Een podiumvloer met houten planken maak je door strepen te zetten.
- Een schilderij met penseelstreken maak je met golvende lijnen.
- Structuur in kleding maak je met stipjes of kruisjes.

Tip: Laat voorbeelden zien van patronen die leerlingen kunnen gebruiken (zigzag, strepen, stippen, golfjes).

Technieken voor sfeer, licht, expressie of symboliek

1. Kleuren kiezen voor sfeer en gevoel

Kleurgebruik helpt om de stemming van de tekening te bepalen. Stimuleer leerlingen om bewust kleuren te kiezen die passen bij hun droomwereld.

Kleurvoorbeelden: Geel en oranje = vrolijk, energiek
 Blauw = kalm, dromerig
 Rood = krachtig of spannend
 Paars = fantasie of magie

Vraag aan de klas: Welke sfeer wil jij neerzetten? Welke kleuren passen daarbij?

2. Licht en donker gebruiken voor volume

Door gebruik te maken van licht en schaduw krijgen vormen diepte. Je kunt dit eenvoudig bereiken door harder of zachter te kleuren of meer/dunner te arceren.

Voorbeeld:

- Een bol krijgt vorm als één kant licht blijft en de andere donker is.

3. Expressie via lijnen

Lijnen kunnen beweging en emotie uitdrukken. Dit maakt een tekening levendig en spannend.

Voorbeeld:

- Zachte, ronde lijnen geven rust of zachtheid.
- Scherpe of hoekige lijnen zorgen voor spanning of kracht.
- Snelle, schetsmatige lijnen zorgen voor actie of dynamiek

Vraag: Hoe voelt jouw droomwereld aan? Kun je dat laten zien met de manier waarop je tekent?

4. Symboliek inzetten

Soms tekenen leerlingen iets dat ergens anders voor staat. Dit maakt hun werk persoonlijker en betekenisvoller.

Voorbeelden van symbolen:

Vleugels = vrijheid
Regenboog = fantasie
Muziekinstrumenten = creativiteit
Boeken = kennis of verhalen
Sterren of licht = hoop

Oefening: Vraag leerlingen: Wat wil jij uitdrukken in jouw droomwereld? Kun je daar een symbool voor gebruiken in je tekening?

Opbouw van deze les.

Deze lesbrief en bijbehorende PowerPoint zijn ontwikkeld op basis van procesgerichte didactiek. Ze sluiten aan bij de ontwikkeling van culturele vermogens zoals omschreven in De Culturele Ladekast. Deze aanpak helpt leerlingen om hun creativiteit op een gestructureerde en betekenisvolle manier te ontwikkelen.

Het doel van deze lessen is niet alleen het realiseren van een mooi eindproduct, maar vooral het begeleiden van leerlingen in hun creatieve en persoonlijke groeiproces. Ze ontdekken hun beeldende en culturele vermogens en krijgen de kans om hun werk te presenteren tijdens **GLOW**, een evenement waarin kunst en technologie samenkomen.

Culturele Ladekast en Vakdidactisch Model Beeldende Vorming

De Culturele Ladekast is een model dat leerlingen helpt om bewuster om te gaan met cultuur. Het onderscheidt vier culturele vermogens die in elke lesfase aan bod komen:

- **Receptief vermogen** – openstaan voor indrukken. De leerling ervaart, voelt, kijkt, luistert, beweegt en herkent.
- **Creërend vermogen** – vormgeven van ideeën. De leerling denkt, maakt en verbeeldt.
- **Reflectief vermogen** – terugkijken en betekenis geven. De leerling benoemt, interpreteert en beoordeelt.
- **Analyserend vermogen** – onderzoeken en begrijpen. De leerling legt verbanden, duidt en evalueert.

Deze vermogens zijn geïntegreerd in de opdrachten en zichtbaar in de opbouw van de lessen. Ze vormen de kern van het leerproces.

Vakdidactisch Model Beeldende Vorming

Dit model richt zich op het leerproces binnen beeldende vorming. Niet het eindresultaat staat centraal, maar de weg ernaartoe. De didactiek is opgebouwd uit vijf fasen:

- 1 Oriëntatie
- 2 Informatie
- 3 Instructie
- 4 Creatie
- 5 Reflectie

De combinatie van deze modellen maakt het mogelijk om leerlingen doelgericht te begeleiden in hun artistieke ontwikkeling.

Wat is procesgerichte didactiek?

Procesgerichte didactiek betekent dat leerlingen eigenaar zijn van hun leerproces. De leerkracht schept een omgeving waarin vrijheid, nieuwsgierigheid en zelfontdekking centraal staan. Leerlingen mogen experimenteren, proberen, falen en opnieuw beginnen. Dit vraagt van leerkrachten een andere rol: zij begeleiden, stimuleren en stellen verdiepende vragen in plaats van sturen of voorkauwen.

De vier stappen van het creatieve proces

In deze lessen volgen we vier vaste stappen die het creatieve proces vormgeven:

- 1 **Verbazen** – nieuwsgierigheid opwekken en verwondering stimuleren
- 2 **Onderzoeken** – verdiepen, experimenteren en inspiratie opdoen
- 3 **Vormgeven** – ideeën uitwerken in een eigen beeldend werk
- 4 **Presenteren** – werk tonen en betekenis delen met anderen

Elke stap is verbonden met één of meerdere culturele vermogens. De vragen en opdrachten in de PowerPoint sluiten hierbij aan en bieden houvast om deze vermogens gericht te ontwikkelen.

De rol van de leerkracht

Voor veel leerkrachten is procesgerichte didactiek nog niet vanzelfsprekend. Deze aanpak vraagt om een verschuiving van kennisoverdracht naar begeleiding. Leerkrachten leren in dit traject hoe zij creatieve processen kunnen stimuleren door:

- inspirerende voorbeelden te geven;
- ruimte te laten voor eigen keuzes van leerlingen;
- open vragen te stellen die tot denken en reflectie aanzetten.

Zo ontstaat een leeromgeving waarin creativiteit, innovatief denken en ondernemerschap kunnen groeien.

Doel van beeldend onderwijs

Beeldend onderwijs heeft als doel om leerlingen 'beeldwijs' te maken: ze leren beelden begrijpen én gebruiken. Door vertrouwd te raken met hun eigen beeldend handelen én dat van anderen, leren ze betekenis te geven aan de wereld om hen heen. Het gaat om leren denken over beelden, maar ook in beelden. Zo ontwikkelen ze hun eigen beeldend vermogen.

Meer weten?

Ben je benieuwd naar de werkwijze van de Culturele Ladekast?
Bekijk dan de toelichting door te klikken op de afbeelding:

